

Definiție: A MANIPULA - a mânui, a manevra, a antrena, prin mijloace de influențare psihică, un grup uman, o comunitate sau o masă de oameni la acțiuni al căror scop aparține unei voințe străine de interesele lor; a influența opinia publică prin mass-media sau prin alte metode persuasive.

Sursa: Dicționarul Explicativ al Limbii Române

Televiziunea ca instrument de propagandă într-un război informațional

Consiliul Coordonator al Audiovizualului (CCA) a monitorizat emisiunile unor posturi de televiziune din Federația Rusă retransmise în Moldova (Perviy Kanal, NTV, RTR, Ren TV și Rossia 24) privind reflectarea situației din Ucraina și a constatat abateri grave de la cadrul normativ în domeniu. Declarația îi aparține președintelui CCA Marian Pocaznoi, care a menționat că radiodifuzorii din Moldova care retransmit aceste canale rusești ar putea fi sancționați.

Amintim că CCA a luat decizia să monitorizeze posturile de televiziune rusești retransmise pe teritoriul Moldovei după ce deputata liberal-reformatoare Ana Guțu a cerut stoparea dezinformării și a propagandei informaționale prin intermediul posturilor de televiziune retransmise. „Solicitarea vine în contextul evenimentelor politice din Ucraina și a agresiunii Federației Ruse în această țară. Astfel, canalele de televiziune ruse se dedau unei propagande agresive, prin care opinia publică este intoxicată cu falsuri, propagată în spirit șovin, incitator la ură interetnică, scopul fiind justificarea agresiunii Federației Ruse în Ucraina (anexarea Crimeii)”, se menționează în demersul public al Anei Guțu.

Președintele CCA afirmă că monitorizarea a urmărit verificarea respectării legislației naționale audiovizuale de către radiodifuzorii din Moldova care retransmit posturi de televiziune rusești. „Pot să vă spun că în urma monitorizării s-a stabilit că radiodifuzorii din Moldova care retransmit emisiuni din Rusia au admis anumite derogări de la prevederile Codului Audiovizualului și vor fi aplicate sancțiuni. Dacă au cumpărat pachetul de emisiuni din Rusia, inclusiv cele de știri, atunci radiodifuzorii care retransmit trebuie să-și asume responsabilitatea pentru acest conținut”, menționează M. Pocaznoi.

Și API a monitorizat posturile rusești retransmise

Reflectarea diferendului din

Experta Nadine Gogu și directorul executiv API Petru Macovei au lansat Raportul de monitorizare a instituțiilor mass-media privind prezentarea subiectelor de interes public major, 16 iunie 2014. Foto: api.md

Ucraina de către aceleași posturi de televiziune rusești retransmise în Moldova a fost monitorizată timp de o săptămână (18-24 aprilie 2014) și de Asociația Presei Independente (API). Raportul de monitorizare a fost prezentat la o conferință de presă care a avut loc luni, 16 iunie. În document se constată că cele mai multe posturi retransmise au propagat sistematic ideea separatismului în regiunile de sud-est ale Ucrainei, fiind utilizate ca instrumente de propagandă pentru a inocula populației ideea falsă a agresiunii din partea Kievului împotriva locuitorilor pașnici și nedorința autorităților ucrainene de a soluționa conflictul pe cale amiabilă.

Ucraina și Țările baltice opresc propaganda

Unele țări din spațiul ex-sovietic au întreprins acțiuni de protecție a spațiului său informațional, limitând influența televiziunilor din Rusia. Astfel, în Ucraina a fost suspendată difuzarea posturilor TV rusești, pe motiv că acestea ar alimenta separatismul, incitând la ură și război. Natalia Rudnicenco, expertă media din Ucraina, a declarat pentru API că aceste posturi desfășoară o campanie

de manipulare bine regizată. „Instituțiile care supraveghează respectarea legislației audiovizuale trebuie să ia măsuri de prevenire și de combatere a propagandei, iar cetățenii trebuie să învețe să se documenteze din surse de informație diferite și alternative. Populația trebuie să înțeleagă că, din păcate, există instituții mass-media care distorsionează realitatea, însă adevărul poate fi aflat dacă consultăm surse independente una de alta, facem analiza comparativă a acestora și tragem propriile concluzii”, recomandă N. Rudnicenco.

În Letonia și Lituania de asemenea sunt luate măsuri împotriva propagandei informaționale. Astfel, în cele două țări baltice, autoritățile au decis suspendarea temporară a retransmiterii posturilor rusești. Ipolit Leka, jurnalist din Lituania, susține această decizie, deoarece, spune el, țara sa „are mândrie națională și nu lasă străinii să dezinformeze populația. Evenimentele din Ucraina erau privite aici inclusiv la posturile rusești, iar populația nostalgică care trăiește cu amintirea fostei URSS crede tot ce li se spune de la Moscova. Însă oamenii trebuie să cunoască realitatea”, afirmă Ipolit Leka. În prezent, Letonia, Lituania și Estonia planifică deschi-

derea unui post de televiziune comun care ar emite în limba rusă și ar prezenta informație echilibrată despre toate evenimentele.

Tendințe de manipulare în mass-media din Moldova

În Raportul de monitorizare a instituțiilor mass-media privind prezentarea subiectelor de interes public major pentru stabilirea posibilelor tendințe de manipulare informațională, elaborat de API, sunt prezentate și anumite tendințe de manipulare informațională, utilizate de instituții mass-media din Republica Moldova. După monitorizarea reflectării unor evenimente de interes public major de către 12 instituții mass-media timp de trei luni (februarie-aprilie 2014), experții au remarcat mai multe cazuri, când instituțiile de presă au selectat temele pentru mediatizare în funcție

de interese/agenda proprietarilor de media, și nu de interesul public. Astfel, unele redacții fie au evitat să reflecte anumite subiecte, fie au oferit informații generale, sumare, fără a prezenta un tablou complex și a le acorda consumatorilor suficientă informație pentru a înțelege ce se întâmplă în anumite cazuri. Au fost constatate și alte tendințe de manipulare informațională în mass-media din R. Moldova care sunt prezentate în raport sub forma unor studii de caz. Experta Nadine Gogu a precizat că această monitorizare are scopul de a încuraja presa să se abțină de la manipulare și de a-i ajuta pe consumatorii de produse mass-media să facă distincție între manipulare și reflectarea corectă și echidistantă a realității.

Raportul trimestrial de monitorizare poate fi accesat pe pagina web a API: www.api.md

Procedee/tehnici de manipulare informațională, utilizate de posturile de televiziune monitorizate

PROCEDEU DE MANIPULARE	EXEMPLE DE UTILIZARE
Promovarea și intensificarea zvonurilor neconfirmate	„Alături de ucraineni ar lupta și persoane care vorbesc engleza, iar armele ar fi de producție străină”
Dezinformarea, manipularea textului și a imaginilor, utilizarea etichetelor	Repetarea unor expresii pentru acțiunea la nivelul subconștientului publicului-țintă, utilizarea sintagmelor antagoniste (despre reprezentanții regiunilor separatiste se afirmă că: „își apără pământul”, „locuitorii și protestarii pașnici”, „eroi care își apără patria”, „activiști”). În contrast, despre reprezentanții autorităților centrale și armata ucraineană: „luptă cu propriul popor”, „agresează locuitori pașnici”, „membrii „Sectorului de Dreapta” sunt alcoolici, drogați, ucigași” . Sunt trucate imaginile video, unele reportaje incluzând imagini de arhivă filmate cu câțiva ani înaintea, în cu totul alt loc
Filtrarea informației, distorsionarea mesajelor, utilizarea altor mijloace pentru crearea unei imagini pozitive a adepților federalizării și a unei imagini negative a autorităților de la Kiev	Adepții federalizării sunt prezentați ca victime, eroi care au dreptul la autodeterminare și luptă pentru dreptul lor, pentru pământul lor. În același timp, autoritățile centrale și armata ucraineană sunt prezentați ca incompetenți, agresori
Pseudo-diversitatea de opinii	Selectarea surselor și opiniilor care exprimă același gând și transmit același mesaj și neinclusiunea surselor de alternativă

Comunicarea ne ajută să evităm manipularea informațională

Informația auzită, văzută și citită în presă trebuie discutată cu cei din jur pentru a afla și opiniile altora. Asimilând și analizând informația din mai multe surse, ne putem proteja de manipulare.

Jurnalistul din Suedia **Hans Manson** afirmă că nu numai reporterul trebuie să se documenteze vis-à-vis de informația pe care o transmite, dar și publicul trebuie să discute și să analizeze cât mai mult informațiile recepționate din mass-media. „Un reporter trebuie să spună ceea ce se întâmplă, să deponă eforturi pentru a oferi informații corecte și echilibrate; să lase interesul public să stea deasupra intereselor

de partid și să fie independent. Însă publicul de asemenea trebuie să fie educat în spiritul filtrării, analizei și comunicării informației recepționate”, spune H. Manson.

Hans Manson

Eugen Caras

La rândul său, **Eugen Caras**, Ambasadorul Republicii Moldova în Uniunea Europeană, susține că și autoritățile statului trebuie să monitorizeze informația comunicată publicului. „Deseori, populația gândește așa cum i se comunică. Astfel, totul depinde de procesul de comunicare: dacă informația îi este explicată mai bine, cetățeanul înțelege mesajul corect. Este și cazul mediatizării procesului de apropiere a țării noastre de Uniunea Europeană. Dacă cetățeanului i se comunică adevărul despre beneficiile procesului de integrare, atunci el înțelege și va putea, la rândul său, să comunice și altora. În caz contrar, oamenii pot deveni victime ale dezinformării și manipulării”, precizează E. Caras.

Pagina este editată

de Asociația Presei Independente (API) cu suportul financiar al National Endowment for Democracy (NED).

Responsabilă de pagină – Lilia Zaharia.